

РОБОТА З ДЖЕРЕЛАМИ ІНФОРМАЦІЇ. ПІДБІР ЛІТЕРАТУРИ ЗА ТЕМОЮ.

Бібліошпаргалка для школяра

В сьогоднішньому динамічному світі доступ до інформації має одне з першочергових значень. І цієї інформації стає все дедалі більше. А це породжує проблеми зберігання пошуку, захисту, її розповсюдження. Ми всі є користувачами цієї інформації. Але перед нами стоїть виклик: чи вміємо ми правильно шукати, давати відповідну оцінку, використовувати весь цей загал інформації?

Людство створило спеціально організовані системи джерел інформації: бібліотеки, архіви, музеї, Інтернет. І в кожній з цих систем існують свої шляхи пошуку інформації, правила користування. Слід сказати, що найбільш доступними та затребуваними для нас є бібліотека та Інтернет.

Перейдемо до проблеми підбору літератури у **бібліотеці**. Найбільш популярний підбір літератури за потрібною темою – пошук у бібліотечних каталогах та картотеках. Адже вони вміщують відомості про весь фонд бібліотеки, який розміщено на різних носіях: книгах, періодичних виданнях, звукозаписах, відеозаписах, електронних виданнях.

Фонд бібліотеки відображається в алфавітних та систематичних каталогах для зручності користування. Відомості про кожну книгу записуються у вигляді бібліографічного запису на окрему картку. Щоб ці картки при перегляді не змішувалися, їх нанизують на металевий стержень і поміщають у ящик каталогу. То ж коротко охарактеризуємо ці два основні види каталогів і особливості пошуку у них.

Алфавітний каталог

Картки у ньому розставляються у алфавіті авторів або назв (коли це збірник творів декількох авторів). До нього ми звертаємося, якщо знаємо прізвище автора або назву збірника.

Систематичний каталог

Він стане в нагоді, якщо потрібна література по конкретній темі. У ньому вся система наук та явищ, галузі знань та практичної діяльності, види мистецтва зашифровані цифрами, літерами та знаками. Цей шифр допомагає знайти місце кожній книзі у бібліотечному фонді, і полегшує її пошук. У бібліотеках України систематичні каталоги організовані у відповідності з міжнародними класифікаційними системами. До цього часу це була система ББК (бібліотечно-бібліографічна класифікація). Зараз бібліотеки переходять на систему класифікації УДК – перешифровуються фонди і відповідно каталоги.

Основні ділення таблиць УДК виглядають наступним чином:

0 Загальний відділ

1 Філософія. Психологія

2 Релігія. Теологія (богослов'я)

3 Суспільні науки

5 Математика. Природничі науки

6 Прикладні науки. Медицина. Техніка. Сільське господарство

7 Мистецтво. Архітектура. Ігри. Спорт

8 Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство

9 Географія. Біографії. Історія

Ось як, наприклад, розкривається розділ під цифрою **09 Рукописи. Раритети та рідкісні видання**

091 Рукописи

092 Ксилографічні книги

093 Інкунабули

094 Іншвидання, надруковані особливим, оригінальним способом

095 Книги з незвичайними палітурками

096 Книги з видатними ілюстраціями або використаними цінним матеріалами

097 Книги зі знаками власників

098 Рідкісні види книг з примітними характеристиками

099 Інші книги з видатними зовнішніми ознаками. Рідкісні, антикварні книги

В середині розділів систематичного каталогу картки на книги розташовуються в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків книг. Крім каталогів, в кожній бібліотеці ведуться картотеки. Це, зокрема, систематична картотека статей. Вона містить описи статей із газет та журналів, які передплачує бібліотека. Якраз в періодичних виданнях можна знайти найновіші матеріали про розвиток тієї чи іншої галузі знань. Будова її подібна до будови систематичного каталогу – матеріали розташовані за галузями знань. У нашій бібліотеці існує систематична картотека статей як в паперовому, так і в електронному вигляді.

Крім того, в бібліотеці є й інші, не менш цікаві та корисні картотеки:

- база даних Буковиніана: містить матеріали про Буковину;
- картотека назв творів (якою зручно користуватися, коли не відомий автор книги);
- картотека «Чернівці та чернівчани»;
- картотека лауреатів літературних премій;
- картотека сценаріїв;
- картотека віршів.

Літературу, що надійшла останніми роками до бібліотеки, можна відшукати в електронному каталозі за різноманітними параметрами пошуку: за прізвищем автора, за назвою книги, за темою, за ключовими словами. Завжди на допомогу у пошуку потрібних джерел читачеві прийде бібліограф-консультант, який допоможе зорієнтуватися у каталогах та картотеках, підібрати потрібну літературу, знайти потрібні відомості, підібрати ключові слова для електронного каталогу та картотеки.

Важливим помічником у виборі потрібних джерел стануть рекомендаційні бібліографічні покажчики, які ще називають «книги про книги». Вони бувають найрізноманітніші: покажчики літератури, путівники по книгах, бібліографічні нариси. Зазвичай тут рекомендується краща література. Для прикладу, пропонуємо скористатися для підбору літератури електронним рекомендаційним покажчиком, підготовленим Національною бібліотекою України для дітей «ПРИРОДА І ЛЮДИНА», який знаходиться на сайті бібліотеки за посиланням: <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=82>. На сайті Чернівецької обласної бібліотеки для дітей ви постійно можете знайомитися з книжковими новинками за посиланням <http://bukovinchiki.cv.ua>

Познайомимо вас ще з одним бібліотечним «помічником» - це "Віртуальна бібліографічна довідка". Посилання на ресурс на сайті Національної бібліотеки України для дітей <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=3873>. Це бібліотечна служба, черговий оператор якої допоможе вам знайти інформацію про книги, статті, Інтернет-ресурси, а також підібрати список літератури за конкретною темою. Допоможуть вам її виконати працівники провідних дитячих бібліотек України. Пошук здійснюється у каталогах бібліотек, які приймають участь у "Об'єднаній віртуальній довідковій службі", а також серед ресурсів мережі Інтернет.

Бажаємо, щоб ваш пошук був не тільки корисним, а і цікавим.

Використані джерела

1. **Гажаман Н. О. Жанри бібліографічних посібників** : [із збірки «Книга творить людину»] / Н. О. Гажаман // Шкільна бібліотека. — 2012. — № 21-22. — С. 58-60.
2. **Довідково-бібліографічний апарат шкільної бібліотеки** // Шкільний світ. — 2002. - № 42-43. — с. 12-18.
3. **Подоляка, Д. Бібліотечно-бібліографічні засоби пошуку літератури** / Д. Подоляка // Шкільна бібліотека. — 2015. - № 10. — с.72-74

4. **Салій, В. О. Бібліотечні каталоги, їхнє значення та види / В. О. Салій // Шкільна бібліотека. – 2014. -№ 5. – С. 37-38.**
5. **Технологія пошуку як основа якісного забезпечення запитів користувачів // Дзюба, Н. Й., Красножон, В. М., Торлін, І. Г. Дитяча бібліотека та новітні інформаційні технології. Вип. 4. Методичні рекомендації з питань розкриття змісту та використання інформаційних ресурсів – Київ: НБУ для дітей, 2010.**

Ресурси Інтернет

1. **Віртуальна бібліографічна довідка: об'єднана довідкова служба бібліотек України.[Електронний ресурс] // Національна бібліотека України для дітей: [веб-сайт]. – Електрон. дані. - Режим доступу:<http://chl.kiev.ua/cgi-bin/sp/newquest/index.php?&lang=ukr>. – Назва з екрана.**
2. **Побудова та властивості УДК [Електронний ресурс] //Державна наукова установа « Книжкова палата України імені Івана Федорова»: [веб-сайт]. – Електрон. дані. - Режим доступу:http://www.ukrbook.net/UDC/UDC_1.html . - Назва з екрана.**
3. **Природа і людина: рекомендаційний показчик літератури для дітей [Електронний ресурс] // НаціональнабібліотекаУкраїни для дітей: [веб-сайт]. – Електрон. дані. - Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/Default.aspx?id=82>. – Назва з екрана.**

*Підготувала Ніна Кадюк,
завідуюча відділом науково-методичної та
інформаційно-бібліографічної роботи*